

POSTANOWIENIE

5 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 5 listopada 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A. G.

przeciwko I. K.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej I.K.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 4 grudnia 2020 r., VI ACa 138/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł, z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od doręczenia pozwanej odpisu niniejszego postanowienia tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

[dr]

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest

sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do powyższych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Skarżąca upatruje nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.) w niewłaściwym obsadzeniu składu Sądu Okręgowego, gdyż nie miała dostępu do zweryfikowania delegacji sędziego Sądu Okręgowego, jak również z uwagi na naruszenie art. 379 pkt 3 k.p.c. przez rozpoznanie sprawy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami - w niniejszej sprawie o zapłatę 325.000 zł z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia oraz w sprawie III C 1691/16, toczącej się przed Sądem Okręgowym w Warszawie, w której powódka żąda od skarżącej zapłaty kwoty 324.583 zł z tytułu zachowku po I.G.

Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie stanowi ewentualna nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, a jedynie przed sądem drugiej instancji (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 maja 2009 r., II CSK 80/09). Nie sposób uznać, że skład został niewłaściwie obsadzony, ponieważ skarżąca nie miała możliwości zweryfikowania ważności delegacji sędziego Sądu Okręgowego. Sąd drugiej instancji rozpoznał ten zarzut i odniósł się do niego. Uznał, że stosowna delegacja znajdowała się w aktach osobowych sędziego Sądu Okręgowego i nie podlegała ujawnieniu. W związku z tym podniesiona nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji nie mogła stanowić przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wbrew twierdzeniom skarżącej Sąd Apelacyjny odniósł się też do zarzutu nieważności postępowania opartego na podstawie art. 379 pkt 3 k.p.c. W tym zakresie wskazał, że roszczenie o zachówek nie jest tożsame z roszczeniem zgłoszonym w niniejszej sprawie, w której powódka domagała się rozliczenia z pozwaną z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia na skutek rozporządzenia przez I. G. na rzecz pozwanej środkami finansowymi należącymi do ojca powódki, którego powódka jest spadkobierczynią. Podstawą prawną tego roszczenia jest art.

405 k.c. Natomiast podstawą faktyczną żądania zapłaty zachowku są inne okoliczności, jak również odmienna jest podstawa prawna tego żądania, tj. art. 991 i n. k.c. W świetle powyższego, między postępowaniem zakończonym zaskarżonym wyrokiem a postępowaniem toczącym się przed Sądem Okręgowym w Warszawie w sprawie III C 1691/16 brak jest tożsamości przedmiotu żądania, podstawy faktycznej i prawnej rozpoznawanych w nich roszczeń. W obu sprawach występuje jedynie tożsamość stron, ponieważ występowały te same osoby po stronie pozwanej i powodowej.

Pozwana wniosła również o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem się na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) z uwagi na naruszenie: art. 379 pkt 3 k.p.c. przez rozpoznanie sprawy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami; art. 405 k.c. przez uznanie jej jako bezpodstawnie wzbogaconej oraz art. 725 k.c. przez nieprawidłowe uznanie, że środki pieniężne zgromadzone – na zlecenie B.G. – na rachunku I.G. stanowią jako wierzytelność własność powódki i dysponowanie nimi przez I.G. na rzecz pozwanej stanowiło dla niej bezpodstawne wzbogacenie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. Szczególna podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga przy tym samodzielnego, czyli odrębnego od podstaw kasacyjnych, wskazania i wykazania naruszenia konkretnego przepisu prawa (procesowego lub materialnego), które jest oczywiste i bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania.

Skarżąca nie bierze pod uwagę, że ustalenia faktyczne będące podstawą wydania zaskarżonego wyroku są dla Sądu Najwyższego wiążące i niemożliwe wprost do zakwestionowania w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Sąd Apelacyjny wyczerpująco wyjaśnił przyczyny, które dawały podstawę do obciążenia pozwanej odpowiedzialnością z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynikało, że odpowiedzialność ta spoczywa na pozwanej po części jako spadkobierczyni bezpodstawnie wzbogaconej I.G. , a częściowo jako na osobie trzeciej, na której rzecz I.G. bezpłatnie rozporządziła uzyskaną korzyścią. W niniejszej sprawie ustalono, że cena sprzedaży nieruchomości należącej do B. G. , w tym stanowiąca część tej ceny kwota 325.000 zł przelana 10 maja 2007 r., była należna jemu jako zbywcy tej nieruchomości. B. G. był właścicielem kwoty przelejanej na konto I.G., która w takiej sytuacji co do zasady było zobowiązana do zwrotu tej kwoty synowi.

Pozwana nie wykazała, aby przyczyną wskazania przez B.G. numeru rachunku bankowego matki do celów przelewu ceny sprzedaży nieruchomości była czynność prawna, na której podstawie zamierzał on rozporządzić na rzecz matki tymi środkami. Bezpodstawne uzyskanie przez I.G. władztwa tych środków nie mogło też prowadzić do nabycia przez nią ani przez pozwaną ich własności na podstawie art. 169 § 1 k.c. W związku z tym sąd drugiej instancji uznał, że po śmierci B.G. roszczenie do I.G. o zwrot tej kwoty przeszło na powódkę jako jego spadkobierczynię. Rozporządzenie częścią przelejanej kwoty (205.000 zł) dokonane bezpłatnie przez I. G. spowodowało przejście obowiązku zwrotu tej kwoty na pozwaną, co wynika z art. 407 k.c.

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z motywami zaskarżonego wyroku nie potwierdza zatem tezy skarżącej o oczywistej zasadności jej skargi. Ocena materialnoprawna stwierdzająca odpowiedzialność pozwanej z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia dokonana przez sądy obu instancji jest prawidłowa

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 2 pkt 7 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2023 r. poz. 1964), orzeczono jak w postanowieniu.

[dr]

[a.ł]